

Andor Anna Klára

Esti valóság

Vitéz Ferenc: Kis esti könyv

Ez nem esti mese. Ez a valóság mesés szavakkal leírva. A valóság, amely néha szomorú, komor, de minden másodpercben felvillan a boldogság, amelyhez egy hosszú lajstromon vezet fel az utunk. És minden apró cselekedet, mozzanat benne van a könyvben, ami a boldogsághoz vezet. Olyan csodás, olyan isteni, bármit hozhat egy új nap. Mert ahogy az *Újév* (63.) című gondolatban olvashatjuk, „Ami fontos az, nincsen dátumokhoz kötve.” Amikor először fellapoztam a könyvet, a tartalomjegyzéknél nyitottam ki. Érdekesebbnél érdekesebb címeket olvastam, azt sem tudtam, melyikkel kezdjem. Csoda? Vágy? Didergés? Ölelés? Százéves terv? Végül úgy döntöttem, hogy sorban haladok. Ez volt a legjobb döntés. Amikor megláttam a tartalomban, hogy 115 szöveg van, bölcsészeket meghazudtolva osztottam, szoroztam, még talán gyököt is vontam, hogy az majdnem egy harmada egy évnek, tehát évente háromszor végig lehetne olvasni a könyvet, ha minden nap egy-egy esszét olvasnánk. De hamar elfelejtettem ezt a gondolatomat. Kis könyv ugyan, de nehéz letenni.

KIS könyv. Éppen belefér a zsebembe. Éppen ezért sok helyre magammal vittem keresve a megfelelő alkalmat az elolvasására. A rövid esszécskék pont megfelelőek arra, hogy az éppen felesleges két percünkben kicsit felfrissítsük a lelkünket. Így késtem el én is a munkából. Mert az a két perc nem két perc lett. Úgy fúzi össze a gondolatokat Vitéz Ferenc az esszéken keresztül, mint egy nyakláncot. Egy igazgyöngyökből álló nyakláncot, amelyet a könyv borítóján szereplő nő méltán viselhetne. Így az egymásba fonódó gondolatok az esszéket is összekapcsolják – nem lehet egykönnyen letenni a könyvet. Látszólag semmi rendszer nincs a rövid novellák között, de mégis olyan asszociációs kötelék van, amely a sok rövid gondolatot egy nagy egésszé teszi. Mégis jobb így külön a sok kis szöveg, mint egyetlen nagy szövegben, mert külön-külön újra és újra elolvashatjuk őket. A címek pedig bennünk is gondolatokat ébresztenek, esetleg emlékeket hoznak vissza, terveket szövényünk miután elolvastuk őket.

ESTI. Este kellene olvasni? Vagy akkor ajánlott olvasni? Bármikor. Ha este olvassuk – mert én akkor kezdtem – akkor garantáltan nem zuhanunk álomba két mondat után. Azért is a legjobb este olvasni, mert nem siet az ember, és teljes elméjével a könyvre koncentrálhat. Nem kell az órát figyelni, kényelmesen egy bögre teával vagy egy pohár kellemes borral átadhatjuk magunkat a szabadon áramló gondolatoknak. És nincs is a lélek számára annál egészségesebb, mint építő gon-

dolatokra elaludni. Mert ezek álmainkban is jelen lesznek, és reggel is pozitív, kellemes gondolatokkal telve ébredhetünk.

KÖNYV. Toronyszótár. Toronyszótár? Az író a szótár „címszóval” kezdi a kötetet, ezt használja fel mint gondolatébresztőt. „Játék a szavakkal. Megannyi kérdés” – írja is Vitéz Ferenc, s én olvasva a kötetet egyben, külön címszavanként, néha csak felütve egy-egy szónál, azt mondhatom, hogy ezzel a két mondattal majdnem kifejezhetjük a toronyszótár lényegét. Már csak azt kell hozzátennünk, hogy ez a játék közben tanít is minket, fejleszti a világlátásunkat, az önértékelésünket, a mindennapokhoz való hozzáállásunkat.

Szótár. Szavak. Csönd. Dallamok. Képek. Mintha minden érzékünk be lenne vonva. És ez még csak a kezdet, a kiindulás. A pozitív gondolkodásra sugalló kötetecskeben megjelenik a melankólia, a fájdalom, a búskomorság, mint az élet természetes velejárója. Mert ez a könyv mindenről beszél. Mesél a csodáról, közvetlen gyermeki hangon ír az ígéretekről, ír a boldogságról, gondolatokat fogalmaz meg a jóságról, igazságról, reményről. Egy olyan könyv, amely minden hangulathoz illik. Ami bátorít, elgondolkodtat és elbizonytalanít, hogy a helyes gondolatokhoz jussunk.

A könyv két belső fülén is a kötetben megtalálható novellákat olvashatjuk, *Remete* és *Megváltások* címmel. A *Remete* című írásban a remeteélet szépségeit írja le, ami valljuk be, nem a legszebb és legkényelmesebb élet, de lemondásából mégsem a fájdalom tükröződik, hanem öröm, az öröklétvágyának öröme. A *Megváltások*ban megadásra kér; ne akarjuk a világot megváltani, nincs értelme. Ehelyett keressünk valami más tevékenységet, amivel jobbbá tehetjük a világot. Ha mindenki így cselekedne, nem is lenne szükség a világ megváltására. Ez a két Vitéz-szöveg jobb „reklámja” a könyvnek, mint egy rövid kritika. Azt olvassuk, amit a könyv ad nekünk. Se többet, se kevesebbet. A legtöbbet.

(Magánkiadás, Debrecen, 2015)

Bonivárt Ágnes

A feledésre szánt sugár

Vitéz Ferenc: Fekete sugarak alatt

Idő és tér egymástól elválaszthatatlan fogalmak a mindennapi létezők számára. Az idő képzeete nélkül nincs tér, s a tér képzeete nélkül sem létezik idő. Korlátoló tényezők ezek a korlátolt individuumok véges életében, melyet csak egy valami képes feloldani: a halál. A transzcendencia teszi lehetővé, hogy az egyébként nélkülözhetetlen teret és időt magunk mögött hagyva, valami teljesen más tapasztalás részesei lehessünk. Azonban a korlátlanság világa nem ismeretes a földi létezők számára, így nem is képezi egy mindennapos probléma részét, mellyel napról napra szembe kívánunk nézni.

Ekkor kerül az olvasó kezébe Vitéz Ferenc alig pár oldalas kis kötete, mely már címéből adódóan is sugallja, hogy korántsem a könnyed, lágy gondolatok versszakai bontakoznak majd ki a lírai alkotásokból.

Fekete sugarak alatt – egy egész tanulmányra elegendő asszociációt tartalmazó szókapcsolat. A fekete sugár félelmetes, hátborzongató jelenség, ellentétben a *sugár* szóhoz természetyszerűleg hozzárendelt képzetekkel. Tartalmi megismerés nélkül is kitűnően érezhető a szóban forgó feszültség a borítón lévő – modern festészeti alkotáshoz hasonlatos – grafika jóvoltából is.

Azonban a kis kötet magával ragadó ereje nemcsak – és nem is igazán – a külsőben rejlik, hanem egy szinte páratlan költői mozzanatban: Vitéz Ferenc megragadja a vers olvasóját, és kényszeríti arra, hogy „álljon bele a világba”. A gyanútlan olvasó nem visszakozhat, nem ellenkezhet: szembe kell néznie mindazzal a nehézséggel, amelyet igyekszik minél inkább elfelejteni. Nem véletlenül foglalkoznak a filozófusok, nagy gondolkodók a felejtés, emlékezés problematikájával, hiszen igencsak sarkalatos pontjai ezek rövid földi életünk mindennapjainak. Emlékezni szeretünk a kellemes, szép dolgokra, melyek velünk történtek, vagy közünk van hozzá. Ugyanakkor minél hamarabb szeretnénk elfelejteni mindazt, ami fájdalmasan érint bennünket, vagy félelemmel tölt el.

Ehhez a minél hamarabb feledésre ítélt félelemhez tartozik sokak számára az elmúlástól való rettegés is. Azonban a belső borítón lévő – és valószínűleg a legnagyobb hatással bíró – vers, minden finomkodás nélkül állít szembe minket a megváltoztathatatlannal: „sár lesz belőlünk”. De nem csak az *Emlékezet* hatására érthetjük meg létünk mulandóságát, hiszen belecsempészve, szinte mind a 33 versben megtalálható a „fájdalmas igazság”.

A melankolikus hangulatot árasztó sorok magukba foglalják a halált, a már em-

lített mulandóságot, a szerelmet, a kötődést, az ember eltárgyiasulását, minden olyan élethez hozzátartozó „alkotórészt”, melyeket nehéz fogalmak által meghatározni. Leginkább azonban mindez nem a fény, a világosság, a remény oldaláról van megközelítve, hanem sokkal inkább a sötétség, árnyék, szomorúság felől. A kettős világnézet alkotói közül mintha a „gonosz” oldal érvényesülne igazán. Ugyanakkor mégsem érzi azt az olvasó egy-egy vers után, hogy legszívesebben véget vetne ennek a „szenvedésnek”. Sokkal inkább kerít hatalmába az érzés, hogy mennyire találóan vannak kifejezve ezek a végtelenül nehéz jelenségek, legyen szó akár melyik alkotásról is a kötetben.

Némi magyarázatot maga a költő is ad a nem mindennapi témaválasztás mellé, hiszen az utolsó oldalon *Octavio Paz felvágása* címmel az olvasó tudtára adja, hogy kötetének ihletője a már említett költő hasonló címet viselő kötete, a *Fekete sugarak*. Ugyan a kortárs magyar alkotó versei magyarázat nélkül is tökéletesen megállják a helyüket a költészet remekei között, igen érdekes adalék, hogy egy verseskötetre reflektál így, versek formájában. Ha ez lehetséges, akkor ezzel talán még inkább emeli az alkotások egyébként is igen magas színvonalát.

Persze az úgynevezett színvonal, a versek tetszése vagy nem tetszése igen relatív manapság. Mit is adhat egy vers? Miért színvonalas az egyik, s miért nem a másik? Természetesen nem kívánok erre választ találni, azonban a konkrét helyzetben Vitéz Ferenc verseihez kapcsolódva mindenképpen felmerül egy lehetséges „élmény”, egy úgynevezett adomány, mely nem mindennapi: a kimondhatatlan, megfogalmazhatatlan és félelmetes érzések, érzelmek, létesemények úgy fogalmazódnak meg az alig pár soros versekben, hogy egyazon időben válik világossá mindaz, amit eddig homály fedett, és marad sötétben minden, ami változást hozhatna.

Jogosan kételkedhet a leírtakban az, aki kezébe veszi a szokatlanul rövid alkotást: vajon tényleg képes ez a pár szó mindazt a mély tartalmat magában hordozni, amelyekről az imént említést tettem? Valóban képes egy közel negyed óra alatt elolvasható kötet olyan nagy hatással lenni az emberre? Nos, könnyen meglehet, hogy olyan állapotba kell kerülni, olyan eseményeket kell átélni, amelyek lehetővé teszik, hogy pontosan úgy értsük meg a verssorokat, amilyen szándékkal azok írva vannak. Az azonban biztos, hogy aki egyszer végigolvassa a verseket, az újra és újra meg fogja ezt tenni, hiszen minden olvasattal egy kicsit több értelmet nyer az a bizonyos oldala az életnek, melyet szíve szerint mindenki feledésre ítélne.

(Magánkiadás, Debrecen, 2014)

Nagy Regina CHNOPS

Vitéz Ferenc: ahol

Falkon CHNOPS- az ember képlete. Azt mondják, a földi élet ezen hat elem – plusz-mínusz néhány-végtelen kombinációjával leírható. A madarak, fák, vizek és egyéb ízek nem olyan bonyolultak, mint ahogyan az elsőre tűnik. Mit nekünk Isten, ha az Úr angyalai hat betűből álló lexikont hoztak le közénk! Cé-há-en-ó-pé-es... A saját képére formált testek saját képére formált gondolataival diktált egyenlet: akkor hát a képzelet is ebből áll?

Mikor kézhez kaptam *Vitéz Ferenc ahol* című verseskötetét, a könyvet is egyfajta testként próbáltam felfogni. Gerinc, láb, fej, betűtörzsek. Kellő távolságból nézve a fotósorozat, amelyről a versek íródtak, maguk is hordozók lehetnek: véges számú molekulák kiszámíthatatlan megtestesülései. A probléma csak az, hogy ezek az elemek ésszel felmérhetetlenek.

Nem érdekel a közvélemény; attól még, hogy távcsővel a kezemben hasalok egy faágon és kukkolom a meztelen nőlényt, aki Múzsának hívja magát, még lehetek jó ember! Én csak látni akarom a... molekuláit. Meg akarom érteni a művészet testét.

Szén

„A hangya fölneáz a sziklafalra. Neked csak egy lépés...”

Kaméleon. Az efféle öltönyös orgánumú költők mindig bábjátékosok. Gyerekek érzem magam, újra kíváncsinak, mikor ő visszaél a helyzetemmel: Vitéz nem valami vitéz; én meg hagyom neki! Madzagon rángat. Engedély nélkül nem léphetek ki a szerepemből, és azzá leszek, amivé tenni akar: arctalan, múlt nélküli ritmussá egy átkozott versben.

Problémává, amit senki sem old meg, csak felvet.

Hidrogén

„Belekopott az idő a kőbe,(...) s részegen táncol át az őszbe.”

Életenergia. Köztudott, hogy ha a szépség elfogy, a művészetek egymást foltozzák, a határ pedig elmosódik a felismerhetetlenségbe. Kinek jut eszébe egy fényképet szavakkal keretezni?! Egy sejtés nem bontható csak úgy elemeire... Főleg, ha

fekete-fehér! Az nem elég szilánkos ahhoz, hogy megfelelően bevégzetlen legyen az élethez.

Ahol csupa-csupa kisbetűből dolgozik egy művész, ott, csakis ott marad szabadon a boldog tévedés lehetősége. Ki olyan kegyetlen, hogy egy fényképet ne szavakkal keretezzen?!

Nitrogén

„Egyik kezemben virág, a másik holdat rajzol hajadba.”

Inger. Mondd a szerelmet szeretkezés nélkül! Az igazi érzés káosz; oda vezet a Vitéz bábjátékos: befelé egy lépcsőn, csigavonalban. Egy csigákból álló vonalban, ahol a szintek egymásba érnek, mint az agyafúrt pók csapdája. Ha félsz eltévedni, ne indulj el!

Olyan múltat fogsz siratni, amit meg sem éltél.

Oxigén

„Legbelül talán a semmi. Hogyan kell odamenni?”

Katalizátor. Hogy a lélegzettel olykor félelmet is veszel magadhoz? Nem újdonság. Mintha plakátokról figyelnének, úgy vesznek körül az érzések, de nem avatkoznak belém. Aztán robban a bomba, mert kézbe került az útvesztő labirintus, holmi verseskötetecskének álcázva magát. Megőrülök; azt akarom, hogy valaki csalódjon bennem, és átéljem azt, amit soha többé nem akarok átélni.

Miért kell előbb megbetegednem ahhoz, hogy gyógyszert kaphassak?

Foszfor

*„Az éj nehéz teste felnyögött, s a lépcsők
részeg izzadással remegtek bütykös léptei alatt.”*

Fényhozó. Micsoda füledt ecsetkezelés, bábjátékos... Ma éjszaka pirosba éneklek a soraidat, hogy mostantól senki se lásson szégyenpírt egy árnyékban.

Nem tudtam, hogy a fejemben lévő hangok ennyire szenvedélyesek.

Kén

„Kegyelmet kérne önmagától, ha nem félne úgy a haláltól.”

Őrző. Mély árkok, amik a testen maradnak szétcincálás után. Összeférceltél, mint Frankenstein, és szelíd értelmi képességeim is hasonlatosak lesznek az ő remekművéhez, ha ennyiben felejtessz. Tévedsz, ha úgy hiszed, csak a világom szét-

tépése volt a feladatod! Pakolj össze, az isten szerelmére, költő... Védtelen vagyok a labirintusodban.

□

*„... Megszédülök. A világ végén
az Isten baktat fölfelé a lépcsőn.”*

Tényleg ennyi volna a művészet? Dallammá rendeződött hangok sokasága, akár a természet? Leírható, felfogható, levezethető? Tévedés. Mindenki téved, aki valaha is megpróbálta elhitetni velem, hogy a tökéletesség korlátok közé szorítható. Most már örökké kitartok melletted, meztelen Múzsza!

Ezt rímek közben tanultam meg.

Néző-Pont, Magánkiadás, Debrecen, 2013

Sipos Ákos

Árny-játék és öröklét

Vencsellei István – Vitéz Ferenc: Holló. Fény

Vencsellei István – Vitéz Ferenc: *Holló. Fény* című verseskönyvecskéje rendkívül érdekes, különleges, a maga nemében egyedülálló könyv. A könyv különlegességét az adja, hogy a versek szerzőjét az a képsorozat ihlette meg, amit Vencsellei István fotóművész készített Holló László festőművészről. Ezek a képek a könyvben a versek mellett kaptak helyet, mintegy szervesen kiegészítve azokat, és megadják a könyv alaphangulatát. Mire gondolok itt? Egy festőművész életének pillanataiba nyerhetünk betekintést a képek által, láthatjuk – főként – munka közben, láthatjuk őt a padon ülve, láthatjuk, amint épp elgondolkozik valamin, illetve néhány képen felbukkan egy asszony (a versekből kiderül, hogy az asszony a festő a felesége). Azt várná az ember, hogy (festőről lévén szó), csupa-csupa színes, üde, sziporkázó hangulatú fénykép tárul a szemre, hogy látjuk a festőt, amint a színek kavalkádja veszi körül, de ha nem is a vásznon, legalább a ruháján szeretnénk fedezni néhány színt, hiszen mégiscsak egy festőről van szó... Ehelyett fekete-fehér képeket kapunk. Nem tudjuk kivenni, hogy éppen akkor, amikor lefotózták, és egy festményen dolgozott, milyen színeket használt a képéhez. Nem látunk színeket, mindent feketében és fehérben látunk csupán, néhol egy-egy árnyat, de hogy az árny pontosan milyen színt takar, nem fogjuk megtudni, esetleg találgathatunk a színek kiléte felől, aztán rájövünk, hogy meddő vállalkozás, hiába az egész... A színek elmaradása miatt a komor, kilátástalan hangulatba némi csalódás vegyülhet, és ha ez valóban megtörténik, akkor rátapintottunk a lényegre. A könyv vége felé, egészen pontosan a 46., illetve a 47. oldalon úgy gondolom, az egész fentebb vázolt életerzést belesűrítette egy képbe, illetve egy versbe. Ha felütjük a 46–47. oldalt, előbb egy képpel szembesülünk, utóbb pedig egy verset olvashatunk. A képen maga a festőművész látható: mereven maga elé szegezi a tekintetét, nem látjuk, és nem tudhatjuk, merre nézhet, min gondolkozhat, látjuk viszont a szomorúságot, a csalódottságot. Nem biztos, hogy ha csak a képet nézzük, mindent értünk; elolvasva a verset viszont egy csapásra fény derül mindenre, minden világos lesz. Egy szín, melyet mindenütt látott, mégis sehol sem volt, megbabonázta. Ennek a színnek a kikeverésére szánta életét, mindhiába – derül ki az utolsó sorokból –, hiszen ahhoz, hogy ezt kikeverhesse, előbb meg kell halnia. Ebben az életben ez elérhetetlen, megragadhatatlan, csupán csak közelíthet az ideális szín felé. Az életmű betetőzése lenne a szín kikeverése, több mint valószínű, hogy az ecsetet utána nyugodt szívvel tette volna le a festő. Tud az igazi színről, mert lát-

ta, mert érezte a jelenlétét, a mai napig valahol megvan az igazi szín. Amik jelen vannak, ehhez képest – csupán árnyak. Mégis érzi, hogy ez élete feladata, ha csak közelíteni tud felé, akkor is, törekednie kell rá, hogy a képességei szerint a leginkább visszaadja ezt a színt, illetve mások előtt is megjelenítse.

A fekete-fehér fotók itt nyerik el igazi jelentőségüket. A fekete-fehér, mint az örök levés, az örök viszály, az örök harc, a szintézisképtelenség szimbóluma, a kettő, mint az ellentét száma. Ahhoz, hogy ezt át lehessen hidalni, be kell vezetni a hármat, mint ami a kettőt egyesíti, önmaguktól képtelenek lesznek az egyesülésre. Ebben a kis könyvben három művészeti ág található, a festészet, a fotóművészet, illetve a költészet. Ez nem lehet véletlen, a versekben eleve olyan képek jelennek meg lelki szemeink előtt, amelyek az időtlenséget szimbolizálják. A festészetben, a fotóművészetben, a költészetben nincs idő. Legyen szó egy festményről, legyen szó egy fotóról vagy akár egy költeményről, mélyedjünk el bármelyik alkotásban, nos, mi fog történni akkor az idővel? Nem lesz sehol. Harc ez az elfolyó idő ellen, hogy az ember végül csónakjával kiköthessen az örökkévalóság partján. Végül, de nem utolsó sorban hadd említsem meg, hogy a fekete-fehér nem csupán a viszály, vagy a harc szimbóluma, hanem kettőjük játékának köszönhetjük a színek sokaságát, valamint a létezés kimeríthetetlenségét, gazdagságát. Ebben a tudatban fogjon neki az olvasó a verseskötet olvasásának!

(Magánkiadás, Debrecen, 2014)

Kakuk Bernadett

Élet, önismeret

Vitéz Ferenc: *Labirintusok*

Labirintusok. Eme, méretét tekintve igencsak apró, ám tartalmát nézve annál sokoldalúbb és gazdagabb kötet már első, mindenféle mélyebb értelmezés nélkül való fellapozása, olvasása során feltűnt, hogy a labirintus itt magának a nagybetűs Életnek a szimbóluma. Az egész kötetben, ahogy folyamatosan haladunk előre, úgy rajzolódik ki előttünk az Élet. Ez volt azonban sokáig az egyetlen támaszpontom.

Továbblépnem, minden próbálkozásom ellenére sem sikerült. Ám ezen a hirtelen jött holtponton –szerencsére – rövidesen túljutottam, és ehhez onnan jött a segítség és az elmaradhatatlan ihlet, ahonnan az ember minden bizonnyal a legkevésbé várná: egy tengerparti nyaralásról. Egy mediterrán kisváros szűk utcáiban, síkátoraiban való sétálgatáskor egyszer csak megnyílt előttem a verseskötet valódi mondanivalója, amit eddig akárhogyan kerestem, nem találtam. Ez pedig nem más, mint maga a választás, a döntés momentuma.

A versek olvasása során feltűnt számomra, hogy ebben a kötetben a színek, a fények, illetve az illatok uralkodnak, akárcsak az impresszionista költeményekben, festményeken. Az impresszionista stílust pedig épp az imént felsoroltak jellemzik, ezenkívül kiemelkedően fontos szerepe van a természetnek, valamint a pillanatnyi benyomásnak, impulzusnak, élménynek. Többek között utalást érzek Juhász Gyulára (*Milyen volt...*), Tóth Árpádra (*Körúti hajnal, Esti sugárkoszorú*), illetve Kosztolányi Dezsőre (*Őszi reggeli, Hajnali részegség*), akik a magyar impresszionista költészet kiemelkedő alakjai voltak. Fontosnak tartom a színesztéziát mint költői képet megemlíteni, amelyet Vitéz Ferenc is szívesen alkalmaz. Egy igen jelentős festő is megjelenik a verseskötetben, méghozzá van Gogh az *Egy mondat* című költemény soraiban.

Nagyon fontos maga az út, az önismeret, valamint a hit. Soha nem adhatunk fel semmit. A költő viszont hangsúlyozza a *Valami szomjas* című versében, hogyha szinte már feladni készülünk valamit, akkor is képes valami számunkra erőt, kitartást, reményt és akaratot adni. Ez pedig nem más, mint a szeretet.

A költő kiemeli a *Tervek sorsa* című költeményében, hogy egy idő után viszont már nem fogunk tervezni. Csupán hagyni fogjuk, hogy sorsunk, amit Isten szánt nekünk, megtaláljon minket, hiszen akárhogy is tervezünk, bármerre is megyünk, sorsunk mindenképp ránk fog találni. Isten, vagy a költő szavaival élve „a labirintusrajzoló” (*Lassú fény*), jelenléte szinte minden versben érezhető, és ez mély

vallásosságra utal. Hiszen, ahogyan azt az egyik vers címe is mutatja, *Végül eljutsz* „valahová”, azaz eléred a célod. Lehet, hogy mi nem arra szerettük volna folytatni utunkat, amerre az Élet sodort, talán még jobb is, mint amerre eredetileg menni szerettünk volna. „Végül eljutsz valahová, amit elnevezhetsz az otthonodnak.”

Az út folyamán „sok segítő” akad számunkra, ahogyan ezt a *Néha eltévedek* című versben írja. Talán arra utalhat itt a költő, hogy szeretteink oly sok féle tanáccsal látnak el bennünket, hogy már mi magunk sem tudjuk eldönteni, mit is akarunk valójában. Összszavarodunk. Ez ellen viszont tennünk kell.

Erre hívja fel a figyelmet Vitéz Ferenc többek között a két igen hasonló tartalmat közvetítő versével: a *Három emberrel*, valamint a *Bohóc voltammal*.

Az elsőben három különböző emberi sorsot mutat be az olvasó számára, melyek a következők: az első személy nem fordult vissza a rossz útról, ő az eszét követte, ő képviseli a racionalitást. Azonban a vers végén kiderül, hogy „boldogtalan lett”. A második ember „el sem indult” az álmai után, így valószínűsíthető, hogy ő sem lett boldog. Viszont a harmadik emberről, aki a szíve, vagyis az érzelmei után ment, szintén nem tudjuk, „boldog lett-e” végül, de hármójuk közül egyedül neki volt meg rá minden lehetősége. Hiszen ő volt az egyetlen olyan ember, aki tett azért, hogy elérje célját, hogy beteljesüljenek az álmai, a vágyai, míg a másik kettőnek esélye sem volt a boldogságra, a sikerre. Úgy gondolom, e költemény fontos mondanivalója, hogy ne hallgassunk másokra, tegyünk meg minden tőlünk telhetőt álmaink, vágyaink, céljaink elérése érdekében. Mi magunk vagyunk képesek elérni őket, senki más.

A második vers, azaz a *Bohóc voltam* is azt mutatja, hogy a költőnek fiatalon merész gondolatai, nagy álmai és tervei voltak. Bontogatta szárnyait, milyen nagy dolgokra is képes. Azonban a többiek kinevették őt emiatt, így kedvét szegték: „Betettem egy bőröndbe a szárnyamat”. Ez a vers is arra ösztönöz: ne hallgassunk a többi emberre, az ő véleményükre.

A megkezdett úton talán a legfontosabb a megfelelő döntés momentuma, hogy merre menjünk tovább, merre folytassuk életünket. Azonban minden egyes alkalommal, mielőtt egy újabb útra lépnénk, *Rejtvényekkel* találkozunk. A költő szerint rosszul járhatunk, ha túl gyorsan, igen rövid idő alatt hozzuk meg ezeket a döntéseket.

Tele van *Kérdésekkel*, akárcsak mi magunk, hiszen amelyeket Vitéz Ferenc ebben a verseskötetben papírra vetett, bizonyára bennünk is megfogalmazódnak. Tulajdonképpen ő is az Élet nagy kérdéseire keresi a választ, mint például a szerelem, az álmok, a vágyak, a karrier, stb.

Kezdetben magányosak vagyunk, majd találunk magunknak párt. Gondolhatunk itt az ifjúkori szerelmekre, majd az egy életre szóló igaz szerelemre. Ezt örökíti meg a *Magányok* című vers.

Fontos kiemelni, hogy a szerelem bemutatásában gyakran használja az égitesteket. Habár én eredetileg úgy tudom, hogy a Nap férfi, a Föld női, míg a Hold férfi és női szimbólum egyaránt, addig itt, ebben a verseskötetben nem nevezi meg pontosan a két nemet, csak utal rájuk, méghozzá a Holddal és a Nappal. Jelen esetben a Hold jelképezi a férfit, míg a Nap a nőt.

Azt, hogy ebben a modern korban az emberi kapcsolatok felszínessé váltak, alá-támasztja például az *Egy légy*, a *Megkerülve a mindenséget*, a *Halványkék*, valamint az *És így tűnök el*. Sokszor megjelenik a szem, ami –ahogy azt a mondás tartja– a lélek tükre. Belenézünk egy másik ember szemébe, miközben beszélgetünk vele, aki viszont velünk ellentétben, kerüli a tekintetünket (*Egy légy*). Ez is, ahogyan a *Megkerülve a mindenséget* című költeményben az „egymásnak háttal”, illetve a „ha kíváncsiak lennénk még a másik tekintetére” sorok azt mutatják, hogy a mai ember egy olyan korban él, ahol már lényegtelenek az emberi kapcsolatok, azok teljesen kiüresedtek, megromlottak.

Nem fontos a másik ember, annak érzései (*Halványkék*). Nem bízhatunk senkiben, nem hihetünk senkinek. Sok az ígéret, nincs mögötte tartalom, csupán egy üres szó, amely jól hangzik (*És így tűnök el*).

Az úton adódnak akadályok, problémák, amelyeket meg kell oldanunk. Szorongás, félelem, kételyek, bizonytalanság, *Dilemmák*- akárcsak a kötetben lévő egyik vers címe. Valószínűleg a költő problémáit, a megoldásra váró feladatait, illetve az imént említetteket szimbolizálja az oly sokszor felbukkanó fal motívum (pl.: *Dolgok*), akárcsak egy magyar festőnőnél, Ország Lilinél. Vitéz Ferenc esetében a fal talán azt mutatja, hogy megakadt, megrekedt és nem tudja, hogyan, merre tovább. Ezt a falat előbb lépésről lépésre kell lebontani, hogy tovább tudjon haladni az úton.

A *Lassú fény* című költeményből úgy tűnik, hogy a költő megszokta már a félelmet, a szorongást, beletörődött abba, hogy már nem lesz és nem is lehet semmi másként. Viszont úgy gondolom, ha változtatunk a hozzáállásunkon, magabiztosabbak leszünk, illetve ha arra összpontosítunk, hogy túl tudunk lépni saját problémáinkon, akkor elkezd az a bizonyos fal repedezni, majd végül le is omlik.

Fontos az út során, hogy megőrizzük szabadságunkat, egyéniségünket (*Kínai mese*, illetve a *Casanova epigonja*). Az egyes embert nem lehet lemásolni, „utánozni”, ez a valódi érték.¹ A tehetségnek, a kreativitásnak és az egyéniségnek kellene előtérbe kerülnie a tömegkultúrával szemben.

A költő hangsúlyozza, hogy az önismeret során maga az út a fontos, azaz a megismerés és a tanulás. Ezt hűen tükrözi *A barlangban* című vers egyik sora: „Az

¹ Bakos Ferenc (szerk.): *Idegen Szavak és Kifejezések Szótára*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1983. 226. oldal

utazás nem szól a megérkezésről”. Vitéz Ferenc talán Platón *Az állam* című művében megjelenő barlang-hasonlatra asszociálhatott: „az árnyékok természetéről gondolkodnak”.

Az *Árnyék* címet viselő költemény, melyben úgy tűnt számomra, mintha az őskorban járnánk, és a barlang közepén egy ősemlék ülne a sötétben. Megjelenik a bikafej szó, amely gyakori barlangrajz volt, illetve a tűz motívum, mely a világság, a megvilágosodás szimbóluma.

Az imént említett tűz motívumon kívül utal a Paradicsomra, az „Isten kertjében” kifejezéssel (*Te és én meg a világ*).

Az úton szükség van bizonyosságokra, emlékekre, amelyek segítenek, hogy továbbléphessen élete elkövetkezendő szakaszába. Éppen úgy, ahogyan gyerekként is továbblépett innen a felnőtt életbe. A *Közepén volt egy tó* ezt mutatja számomra.

A költő többször vizionál arról, milyen is lesz az élet akkor, ha kettejük közül az egyikük már nem lesz. Ezekről a következő versek árulkodnak: *Hogy megtalálja, Őszi erdő, Míg bealkonyodik*.

Összegezve tehát azt lehetne mondani, hogy megjelennek az emberi élet főbb állomásai, velejárói. A teljesség igénye nélkül például a szerelem, a csalódás, az öröm, a fájdalom, a remény, a kételyek, a választás, illetve a halál is. Tulajdonképpen a hétköznapi élet és a hétköznapi embereket foglalkoztató kérdések olvashatóak a kötetben. Eközben pedig talán a legfontosabb dologra hívja fel az olvasó figyelmét: az önismeret fontosságára. Egy dologban azonban biztosak lehetünk: elgondolkodtató olvasmányban lesz része annak, aki rászánja magát e nem mindennapi verseskötet elolvasására!

(*Magánkiadás, Debrecen, 2015*)